# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

29 päivänä tammikuuta 2009 *

Asiassa C-311/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Consiglio di Stato (Italia) on esittänyt 28.2.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.7.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**Consiglio Nazionale degli Ingegneri**

vastaan

**Ministero della Giustizia** ja

**Marco Cavallera**,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-C. Bonichot, K. Schiemann (esittelevä tuomari), J. Makarczyk ja L. Bay Larsen,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.9.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Consiglio Nazionale degli Ingegneri, edustajanaan avvocato A. Romei,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

– Belgian hallitus, asiamiehenään L. Van den Broeck,

– Tšekin hallitus, asiamiehenään aluksi T. Boček, sittemmin M. Smolek,

– Kreikan hallitus, asiamiehenään E. Skandalou,

– Kyproksen hallitus, asiamiehinään C. Lycourgos ja I. Neofitou,

– Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

– Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk ja A. Kruse,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. Støvlbæk ja E. Montaguti,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.2.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL 1989, L 19, s. 16) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Consiglio Nazionale degli Ingegneri (insinöörien kansallinen neuvosto) ja Ministero della Giustizia (oikeusministeriö) ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu on tunnustanut Italian kansalaiselle Cavalleralle italialaisen opintoja osoittavan asiakirjan (italiaksi diploma) vastaavuuden tunnustamisen perusteella saadun espanjalaisen insinöörin kelpoisuutta osoittavan asiakirjan (espanjaksi título de ingeniero), jotta asianomainen voidaan kirjata insinöörien luetteloon Italiassa.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

*Yhteisön säännöstö*

3 Direktiivin 89/48 ensimmäisen perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”Perustamissopimuksen 3 artiklan c alakohdan mukaan yhteisön tavoitteena on poistaa henkilöiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden esteet jäsenvaltioiden väliltä; tämä merkitsee jäsenvaltioiden kansalaisille etenkin mahdollisuutta harjoittaa ammattia joko itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa he ovat hankkineet ammattipätevyyden.”

4 Kyseisen direktiivin kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jotta voitaisiin nopeasti vastata niiden yhteisömaiden kansalaisten odotuksiin, joilla on korkeammasta koulutuksesta annettu tutkintotodistus muussa jäsenvaltiossa suoritetusta ammatillisesta koulutuksesta kuin missä he haluavat harjoittaa ammattiaan, olisi sellaisten tutkintotodistusten tunnustamiseksi aiheellista ottaa käyttöön toinen menetelmä, joka antaa asianomaisille mahdollisuuden harjoittaa sitä ammattitoimintaa, joka vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää keskiasteen jälkeistä koulutusta, edellyttäen, että heillä on tähän toimintaan kelpoisuuden antava, vähintään kolmivuotista koulutusta edellyttävä toisessa jäsenvaltiossa annettu tutkintotodistus.”

5 Mainitun direktiivin viidennessä perustelukappaleessa täsmennetään seuraavaa:

”Varmistaakseen alueellaan tarjottavien palvelujen laadun, jäsenvaltiot varaavat mahdollisuuden määritellä kelpoisuuden vähimmäistason niiden ammattien osalta, joiden harjoittamisen edellytykseksi yhteisö ei ole määritellyt tällaista tasoa; ne eivät kuitenkaan voi vaatia, toimimatta perustamissopimuksen 5 artiklassa määrättyjen velvoitteidensa vastaisesti, että jäsenvaltion kansalaisen tulee hankkia sellainen kelpoisuus, jonka ne itse yleensä määrittävät vain viittaamalla oman kansallisen koulutusjärjestelmänsä tutkintotodistuksiin silloin kun asianomainen on jo hankkinut sellaisen kelpoisuuden kokonaan tai osin toisessa jäsenvaltiossa; tämän takia jokaisen vastaanottavan jäsenvaltion, jossa ammatti on säännelty, on otettava huomioon toisessa jäsenvaltiossa hankittu kelpoisuus ja määriteltävä, vastaako se kyseisen jäsenvaltion edellyttämää kelpoisuutta.”

6 Direktiivin 89/48 1 artiklan a ja b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’tutkintotodistuksella’ yksittäistä tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa tai tällaisten tutkintotodistusten, todistusten tai asiakirjojen yhdistelmää:

– jonka jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti asetettu toimivaltainen viranomainen on antanut,

– jolla osoitetaan, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa saman tasoisessa oppilaitoksessa ja tarvittaessa suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun, ja

– jolla osoitetaan, että sen haltijalla on ammattipätevyys ryhtyä harjoittamaan säänneltyä ammattia tai harjoittaa sitä tuossa jäsenvaltiossa,

edellyttäen, että koulutus, joka todistetaan tutkintotodistuksella, todistuksella tai muulla muodollista kelpoisuutta osoittavalla asiakirjalla, on suoritettu pääosin yhteisössä tai että sen haltijalla on kolmen vuoden ammattikokemus, jonka se jäsenvaltio todistaa, joka on tunnustanut kolmannen maan antaman tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun tutkintotodistuksen kaltaisena pidetään jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antamaa yksittäistä tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa tai tällaisten tutkintotodistusten, todistusten tai asiakirjojen yhdistelmää, jos se on annettu yhteisössä suoritetusta koulutuksesta ja tuon jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on tunnustanut sen vastaavan tasoiseksi ja jos se antaa samat oikeudet ryhtyä harjoittamaan säänneltyä ammattia ja harjoittaa sitä tuossa jäsenvaltiossa;

b) ’vastaanottavalla jäsenvaltiolla’ jokaista jäsenvaltiota, jossa jonkin jäsenvaltion kansalainen hakee oikeutta harjoittaa säänneltyä ammattia, ja joka on muu kuin se

valtio, jossa hän on saanut tutkintotodistuksensa tai ensin harjoittanut kyseistä ammattia.”

7 Yksinomaan direktiivin 89/48 1 artiklan b alakohdan italian- ja unkarinkielisessä versiossa puhutaan ”toisen jäsenvaltion” (”di un altro Stato membro”/”egy másik tagállam”) kansalaisesta eikä ”jonkin jäsenvaltion” kansalaisesta.

8 Direktiivin 89/48 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä.”

9 Yksinomaan kyseisen direktiivin 2 artiklan ensimmäisen kohdan saksan- ja unkarinkielisessä versiossa puhutaan säännellyn ammatin harjoittamisesta ”toisessa jäsenvaltiossa” (”in einem anderen Mitgliedstaat”/”egy másik tagállamban”) eikä säännellyn ammatin harjoittamisesta ”vastaanottavassa jäsenvaltiossa”.

10 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viran-

omainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin:

a) jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa – –”

11 Yksinomaan kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan italian-, espanjan- ja sloveeninkielisessä versiossa puhutaan kieltäytymisestä antamasta lupaa ”toisen jäsenvaltion” (”di un altro Stato membro”/”de otro Estado miembro”/”druge države članice”) kansalaiselle eikä kieltäytymisestä antaa lupaa ”jäsenvaltion” kansalaiselle.

12 Lisäksi yksinomaan mainitun direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan italian- ja sloveeninkielisessä versiossa puhutaan tutkintotodistuksesta, joka on annettu ”jossakin toisessa jäsenvaltiossa” (”in un altro Stato membro”/”drugi državi članici”), eikä tutkintotodistuksesta, joka on annettu ”jossakin jäsenvaltiossa”.

13 Sen estämättä, mitä direktiivin 89/48 3 artiklassa säädetään, kyseisen direktiivin 4 artiklan mukaan vastaanottava jäsenvaltio voi tietyin edellytyksin vaatia, että hakija todistaa, että hänellä on ammattikokemusta tietyltä ajalta, että hän suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai että hän suorittaa kelpoisuuskokeen. Tässä samassa 4 artiklassa asetetaan näiden korvaavien toimenpiteiden, joita voidaan edellyttää hakijan osoittaman koulutuksen puutteiden korvaamiseksi, osalta tiettyjä sääntöjä ja edellytyksiä.

*Kansallinen säännöstö*

Insinöörin ammatin sääntely Espanjassa ja Italiassa

14 Insinöörin ammatti on säännelty ammatti sekä Espanjassa että Italiassa.

– Koulutusjärjestelmät ja insinöörin ammattiin pääsyn edellytykset

15 Italian ja Espanjan koulutusjärjestelmät muistuttavat toisiaan insinöörien pätevyyden osalta. Näissä jäsenvaltioissa tällainen pätevyys voidaan saada kestoltaan kolmi- tai viisivuotisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen perusteella.

16 Italiassa kolmivuotisten opintojen perusteella saadulla yliopistollisella tutkintotodistuksella (laurea triennale) todistetaan nuoremman insinöörin (ingegnere junior) koulutus.

17 Nuoremman insinöörin ammattiin pääsy edellyttää vaadittua yliopistollista tutkintotodistusta ja kyseessä olevaa ammattia vastaavan valtionkokeen (esame di Stato) suorittamista (23.10.1925 annettu kuninkaan asetus nro 2537 (GURI nro 37, 15.2.1926)). Tämä valtionkoe sisältää 5.6.2001 annetun tasavallan presidentin asetuksen nro 328 (GURI, Supplemento ordinario nro 190, 17.8.2001) 47 ja 48 §:n mukaan vähintään kaksi kirjallista koetta, suullisen kokeen ja käytännön kokeen.

Hakijat, jotka ovat suorittaneet valtionkokeen, saavat oikeuden harjoittaa insinöörin ammattia (abilitazione all'esercizio della professione di ingegnere).

18 Espanjassa kolmivuotisten opintojen jälkeen saadut yliopistolliset tutkintotodistukset antavat teknisen insinöörin (ingeniero técnico) pätevyyden.

19 Yliopistollisia tutkintotodistuksia koskevassa Espanjan säännöstössä erotetaan toisistaan kaksi tutkintotodistusten lajia eli ”viralliset tutkintotodistukset”, joiden pätevyys tunnustetaan koko valtion alueella ja jotka mahdollistavat säänneltyjen ammattien harjoittamisen, ja ”omat tutkintotodistukset”, joita eri yliopistot voivat myöntää mutta jotka eivät muun muassa mahdollista säänneltyjen ammattien harjoittamista. Tätä alaa säännellään yliopistoista 21.12.2001 annetulla lailla (Ley Orgánica) 6/2001 (BOE nro 307, 24.12.2001, s. 49400).

20 Espanjassa teknisen insinöörin ammattiin pääsy edellyttää lähtökohtaisesti laissa 6/2001 tarkoitettua tämän ammatin virallista yliopistollista tutkintotodistusta.

21 Sekä Italiassa että Espanjassa insinöörin ammatin harjoittaminen edellyttää myös kirjautumista ammattiliiton luetteloon. Italiassa Consiglio dell'Ordine degli Ingegneri (insinööriliittojen neuvosto) pitää insinöörien luetteloa kussakin provinssissa. Tämä luettelo jakautuu kahteen osaan, joista B-osa on varattu nuoremmille insinööreille. Espanjassa eri colegios de ingenieros -nimiset insinöörien ammattiliitot ovat toimivaltaisia eri erikoistumisaloilla ja alueilla. Molemmissa jäsenvaltioissa kirjautuminen insinööriliiton luetteloon on pelkkä hallinnollinen toimenpide, jolla ei itsessään todisteta kyseessä olevien henkilöiden ammattipätevyyttä vaan jonka tarkoituksena on taata, että ammatin harjoittamisessa noudatetaan tiettyjä ammattieettisiä sääntöjä.

– Koneinsinöörin ammatti Italiassa

22 Henkilöillä, jotka haluavat harjoittaa Italiassa koneinsinöörin ammattia, on tavallisesti oltava koneinsinöörin yliopistollinen tutkintotodistus (laurea in ingegneria meccanica), joka on annettu kolmivuotisesta koulutuksesta, ja heillä on oltava insinöörin ammatin harjoittamiseen vaadittava pätevyys, joka myönnetään valtionkokeeseen kuuluvien kokeiden suorittamisen jälkeen. Näiden henkilöiden on lisäksi oltava kirjattuina jonkin provinssin insinöörien luettelon B-osaan, teollisuus.

– Konetekniikkaan erikoistuneen teollisuuden teknisen insinöörin ammatti Espanjassa

23 Espanjassa henkilöillä, jotka haluavat harjoittaa konetekniikkaan erikoistuneen teollisuuden teknisen insinöörin ammattia (”ingeniero técnico industrial, especialidad mecánica”) on tavallisesti oltava laissa 6/2001 tarkoitettu konetekniikkaan erikoistuneen teollisuuden teknisen insinöörin virallinen yliopistollinen tutkintotodistus. Kyseinen teknisen insinöörin tutkintotodistus saadaan kolmivuotisten opintojen jälkeen. Lisäksi kyseisten henkilöiden on oltava kirjattuina Colegio de ingenieros técnicos industrialesin (teollisuuden teknisten insinöörien ammattiliitto) luetteloon.

Tunnustamismenettely Italiassa

24 Italiassa direktiivi 89/48 on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä 27.1.1992 annetulla asetuksella (decreto legislativo) nro 115 (GURI nro 40, 18.2.1992; jäljempänä asetus nro 115/1992).

25 Asetuksen nro 115/1992 1 §:ssä, jonka otsikkona on ”Euroopan yhteisössä saatujen ammatillista koulutusta osoittavien asiakirjojen (titoli di formazione professionale) tunnustaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa ammattikoulutuksesta annetut tutkintotodistukset, jotka kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ovat ammatin harjoittamisen edellytyksenä, tunnustetaan Italiassa tässä asetuksessa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

2. Tunnustaminen myönnetään yhteisön kansalaiselle sitä ammattia, jonka harjoittamiseen hänellä on pätevyys edellisessä momentissa tarkoitetun tutkintotodistuksen antaneessa jäsenvaltiossa, vastaavan ammatin harjoittamiseksi Italiassa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä.

3. Tutkintotodistukset tunnustetaan, jos niillä osoitetaan, että hakija on suorittanut vähintään kolmivuotiset tai vastaavan pituiset osa-aikaiset keskiasteen jälkeiset opinnot yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa vastaavantasoisessa oppilaitoksessa.”

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että asetuksen nro 115/1992 mukaan toisessa jäsenvaltiossa annettua tutkintotodistusta ei ole mahdollista tunnustaa italialaisen opintoja osoittavan asiakirjan perusteella. Kyseinen tuomioistuin täsmentää, että asetuksen 1 §:n 3 momentin perusteella ulkomaalaisella tutkintotodistuksella on osoitettava, että hakija on suorittanut opinnot, mikä merkitsee sitä, että tutkintotodistuksen ja opintojen on oltava välittömässä yhteydessä toisiinsa ja että opinnot on osoitettava välittömästi tutkintotodistuksella. Lisäksi kyseistä säännöstä ei voida soveltaa sellaiseen toisen jäsenvaltion tutkintotodistukseen, jolla osoitetaan todellisuudessa italialaisen opintoja osoittavan asiakirjan olemassaolo.

Vastaavuuden tunnustamista koskeva menettely Espanjassa

27 Espanjan oikeudessa yliopistollisten tutkintotodistusten vastaavuuden tunnustamista koskeva menettely on erotettava ammattipätevyyden tunnustamismenettelystä, josta säädetään vähintään kolmivuotisesta korkeammasta koulutuksesta Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 25.10.1991 annetussa kuninkaan asetuksessa 1665/1991 (BOE nro 280, 22.11.1991, s. 37916), jolla direktiivi 89/48 on tarkoitus saattaa osaksi Espanjan oikeusjärjestystä. Vastaavuuden tunnustamisella valvotaan tutkintotodistuksen saamiseksi suoritettujen opintojen akateemista sisältöä tietojen osalta.

28 Ulkomaisten yliopistollisten tutkintotodistusten vastaavuuden tunnustamista koskevasta menettelystä säädettiin Espanjassa 4.9.2004 saakka 16.1.1987 annetussa kuninkaan asetuksessa nro 86/1987 (BOE nro 20, 23.1.1987) ja sen soveltamisesta annetussa lainsäädännössä.

29 Vastaavuuden tunnustamisen käsite määriteltiin kuninkaan asetuksen 86/1987 1 §:ssä. Kyseisen säännöksen mukaan vastaavuuden tunnustaminen edellyttää ulkomailla hankittujen korkeamman koulutuksen tutkintotodistusten virallisen pätevyyden tunnustamista Espanjassa akateemista tarkoitusta varten.

30 Kyseisen kuninkaan asetuksen 2 §:stä ilmenee, että vaikka ulkomaisten tutkintotodistusten vastaavuuden tunnustaminen ei välttämättä edellytä lisäkokeiden suorittamista silloin, kun ulkomaisella tutkintotodistuksella osoitettu koulutus ei vastaa koulutusta, josta vastaava espanjalainen tutkintotodistus on osoituksena, vastaavuuden tunnustaminen voidaan kuitenkin saattaa riippuvaiseksi sellaisten kokeiden suorittamisesta, jotka koskevat Espanjassa tutkintotodistuksen saamiseksi vaadittuja tietoja.

31 Kuninkaan asetuksen nro 86/1987 3 §:n perusteella vastaavuuden tunnustamista koskevaa menettelyä sovelletaan ainoastaan viralliseen opetukseen. Muu yliopistojen antama opetus, joka ei ole virallista, ei kuulu kyseisen kuninkaan asetuksen soveltamisalaan.

32 Vastaavuuden tunnustamisella ulkomaiselle tutkintotodistukselle annetaan siitä hetkestä, jona vastaavuus tunnustetaan, samat vaikutukset kuin vastaavalla espanjalaisella tutkintotodistuksella tai yliopiston oppiarvolla.

**Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset**

33 Italian kansalaisella Cavalleralla on konetekniikan insinöörin opintoja osoittava asiakirja, jonka Torinon (Italia) yliopisto on 9.3.1999 antanut kolmivuotisen koulutuksen perusteella.

34 Cavallera pyysi Espanjassa opetus- ja tiedeministeriötä tunnustamaan hänen italialaisen opintoja osoittavan asiakirjansa vastaavuuden siten, että viimeksi mainittu rinnastetaan vastaavaan espanjalaiseen yliopistolliseen tutkintotodistukseen kuninkaan asetuksen nro 86/1987 säännösten mukaisesti. Mainittu ministeriö tunnusti 17.10.2001 Cavalleran italialaisen opintoja osoittavan asiakirjan vastaavuuden siten, että se voitiin rinnastaa viralliseen konetekniikkaan erikoistuneen teollisuuden teknisen insinöörin pätevyyttä osoittavaan espanjalaiseen asiakirjaan.

35 Cavalleralla on näin ollen kelpoisuus harjoittaa Espanjassa konetekniikkaan erikoistuneen teollisuuden teknisen insinöörin säänneltyä ammattia. Cavallera nojautui hänen

italialaisen opintoja osoittavan asiakirjansa vastaavuuden tunnustamisesta annettuun todistukseen ja kirjoittautui erään Katalonian ”colegio de ingenieros técnicos industrialesin” luetteloon.

36 On kuitenkin selvää, että Cavallera ei ole harjoittanut ammattitoimintaa Italian alueen ulkopuolella ja että hän ei ole saanut Espanjan koulutusjärjestelmään kuuluvaa koulutusta eikä suorittanut siihen kuuluvia kokeita. On myöskin selvää, ettei hän ole suorittanut Italian lainsäädännössä säädettyä valtionkoetta saadakseen oikeuden harjoittaa insinöörin ammattia.

37 Cavallera pyysi Italiassa 6.3.2002 päivätyllä hakemuksella Ministero della Giustiziaa tunnustamaan hänen espanjalaisen pätevyytensä asetuksen nro 115/1992 perusteella kirjoittautuakseen insinöörien luetteloon kyseisessä jäsenvaltiossa.

38 Italian lainsäädännön mukaisesti kyseisestä hakemuksesta pyydettiin lausuntoa tutkintolautakunnalta, jonka enemmistön kanta oli myönteinen, vaikka kyseisen lautakunnan jäsenenä oleva Consiglio Nazionale degli Ingegnerin edustaja äänestikin sitä vastaan.

39 Ministero della Giustizia tunnusti 23.10.2002 tekemällään päätöksellä Cavalleran espanjalaisen asiakirjan pätevyyden siten, että hänet voitiin kirjata insinöörien luetteloon (osasto B, teollisuus). Kyseisen päätöksen perusteella Cavallera kirjattiin hänen asuinpaikkansa Alessandrian kaupungin (Italia) insinööriliiton luetteloon.

40 Consiglio Nazionale degli Ingegneri riitautti mainitun ministeriön päätöksen Tribunale amministrativo regionale per il Laziossa (Italia) ja väitti, että direktiivin 89/48 ja asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella Italian viranomaiset eivät voineet tunnustaa Cavalleran espanjalaista asiakirjaa, koska tämän tunnustamisen seurauksena Cavallera vapautui Italian lainsäädännössä säädetystä valtionkokeesta.

41 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi Consiglio Nazionale degli Ingegnerin valituksen 5.10.2004 antamallaan tuomiolla ja katsoi, että Ministero della Giustizia oli toiminut lainmukaisesti. Consiglio Nazionale degli Ingegneri haki tämän jälkeen kyseiseen tuomioon muutosta Consiglio di Statolta (Italia).

42 Consiglio di Stato on sitä mieltä, ettei direktiiviä 89/48 sovelleta Cavalleran tilanteeseen, koska hän ei ole saanut Espanjassa mitään direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettua ”tutkintotodistusta”, ja perustaa hakemuksensa kokonaan italialaiseen kelpoisuuteen. Consiglio di Statolla on kuitenkin tältä osin epäilyksiä.

43 Consiglio di Stato päätti tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sovelletaanko direktiiviä 89/48/ETY sellaiseen Italian kansalaiseen, joka

– on saanut Italiassa insinöörin tutkintotodistuksen kolmivuotisista opinnoista

– on saanut italialaisen asiakirjan tunnustetuksi espanjalaista asiakirjaa vastaavaksi

– on tullut kirjatuksi insinöörien luetteloon Espanjassa mutta ei ole koskaan harjoittanut kyseistä ammattia Espanjassa [ja]

– on pyytänyt espanjalaisen vastaavuuden tunnustamista koskevan asiakirjan perusteella hänen kirjaamistaan insinöörien luetteloon Italiassa?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kansallinen säännös (vuoden 1992 asetuksen nro [115/1992] 1 §), jonka mukaan jäsenvaltion antamaa asiakirjaa ei voida tunnustaa Italiassa, jos se on yksinomaan tulosta aikaisemman italialaisen asiakirjan tunnustamisesta, yhteensopiva direktiivin 89/48 – – kanssa?"

**Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu**

44 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, voiko sellaisen toisen jäsenvaltion viranomaisen myöntämän asiakirjan haltija, jota ei ole annettu mistään kyseisen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään kuuluvasta koulutuksesta ja joka ei perustu kokeeseen eikä kyseisessä jäsenvaltiossa hankittuun ammattikokemukseen, vedota direktiivin 89/48 säännöksiin ryhtyäkseen harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia.

45 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on tutkittava, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen asiakirjan tunnustaminen direktiivin 89/48 soveltamisalaan.

46 Jollei direktiivin 89/48 4 artiklan säännöksistä muuta johdu, kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa annetaan hakijalle, jolla on kyseisessä direktiivissä tarkoitettu ”tutkintotodistus”, jonka perusteella hän voi harjoittaa säänneltyä ammattia jäsenvaltiossa, oikeus harjoittaa samaa ammattia kaikissa muissakin jäsenvaltioissa. Direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdassa määritelty ”tutkintotodistuksen” käsite on siis tässä direktiivissä säädetyn korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevan yleisen järjestelmän perusta.

47 Cavalleran vetoaman kelpoisuuden arvioinnin osalta on aluksi huomautettava, että direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettu ”tutkintotodistus” voi olla asiakirjojen yhdistelmä.

48 Tämän jälkeen on todettava, että direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu edellytys on täyttynyt Cavalleran vetoamien asiakirjojen osalta, koska kunkin asiakirjan on myöntänyt Italian ja Espanjan lakien mukaisesti asetettu toimivaltainen viranomainen.

49 Siltä osin kuin on kyse direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetun edellytyksen täyttymisestä, yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Cavallera täytti selvästi edellytyksen, jonka mukaan asiakirjan haltijan on pitänyt suorittaa vähintään kolmivuotinen keskiasteen jälkeinen koulutus yliopistossa. Tämä seikka on näet nimenomaisesti todistettu opintoja osoittavalla asiakirjalla, jonka Torinon yliopisto on asianomaiselle antanut.

50 Lisäksi direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetun edellytyksen osalta on todettava, että opetus- ja tiedeministeriön laatimasta vastaavuuden tunnustamisesta annetusta todistuksesta seuraa, että Cavalleralla on säänneltyyn ammattiin pääsyyn Espanjassa vaadittava ammattipätevyys. Vaikka oletettaisiin, ettei tämä seikka käy nimenomaisesti ilmi mainitusta todistuksesta, se on selvästi osoitettu sillä, että Cavallera on kirjattu toimivaltaisen ammattiliiton luetteloon Espanjassa.

51 Kun otetaan huomioon se, ettei sitä vastaavuuden tunnustamisesta annettua todistusta, johon Cavallera vetoaa, ole annettu mistään Espanjan koulutusjärjestelmään kuuluvasta koulutuksesta eikä se perustu mihinkään kokeeseen tai Espanjassa hankittuun ammattikokemukseen, on vielä selvitettävä, voidaanko Cavalleralla olevien asiakirjojen yhdistelmää kuitenkin pitää direktiivissä 89/48 tarkoitettuna ”tutkintotodistuksena” tai tällaisen tutkintotodistuksen kaltaisena direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdan toisen alakohdan perusteella.

52 Tässä yhteydessä ei ole mahdollista hyväksyä niitä Consiglio Nazionale degli Ingegnerin sekä Italian ja Itävallan hallitusten esittämiä väitteitä, jotka perustuvat direktiivin 89/48 tiettyjen kieliversioiden sanamuotoihin, jotka eroavat paikoitellen, kuten tämän tuomion 7, 9, 11 ja 12 kohdassa on huomautettu, muiden kieliversioiden sanamuodosta, kun niissä käytetään ilmaisua ”muu jäsenvaltio”, vaikka suurimmassa osassa kieliversioita on käytetty pelkästään ilmaisua ”jäsenvaltio” tai ”vastaanottava jäsenvaltio”.

53 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee näet tältä osin, että yhteisön oikeuden säännösten yhdenmukaisen soveltamisen ja näin ollen tulkitsemisen välttämättömyys sulkee pois sen, että epävarmassa tilanteessa jonkin säännöksen sanamuotoa tarkastellaan irrallaan sellaisena kuin se on yhdessä versioistaan, ja päinvastoin edellyttää, että niitä tulkitaan ja sovelletaan muilla virallisilla kielillä laadittujen versioiden valossa (asia 29/69, Stauder, tuomio 12.11.1969, Kok., s. 419, Kok. Ep. I, s. 419, 3 kohta; asia C-296/95, EMU Tabac ym., tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1605, 36 kohta ja asia C-174/05, Zuid-Hollandse Milieufederatie ja Natuur en Milieu, tuomio 9.3.2006, Kok., s. I-2443, s. 20).

54 Vaikka lisäksi on totta, että on katsottu, että direktiivissä 89/48 ei ole rajoitusta, joka koskee jäsenvaltiota, jossa hakijan on täytynyt hankkia ammattipätevyytensä (asia C-274/05, komissio v. Kreikka, tuomio 23.10.2008, Kok., s. I-7969, 28 kohta ja asia C-286/06, komissio v. Espanja, tuomio 23.10.2008, Kok., s. I-8025, 62 kohta), kyseisessä oikeuskäytännössä tehdään kuitenkin ero sen maantieteellisen paikan, jossa koulutus on tapahtunut, ja sen koulutusjärjestelmän välillä, johon koulutus kuuluu. Kyseisissä asioissa näet asianomaiset olivat osallistuneet koulutukseen, joka kuului muun kuin sen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään, jossa he yrittivät vedota ammattipätevyyteensä.

55 Direktiivillä 89/48 pyritään poistamaan ammatin harjoittamista koskevat esteet muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, joka on myöntänyt asiakirjan, jolla vahvistetaan kyseessä oleva ammattipätevyys. Mainitun direktiivin johdanto-osan ensimmäisestä, kolmannesta ja viidennestä perustelukappaleesta ilmenee, että ammattipätevyyttä osoittavaa asiakirjaa ei voida rinnastaa tässä samassa direktiivissä tarkoitettuun ”tutkintotodistukseen” ilman, että pätevyys on hankittu kokonaan tai osittain sen jäsenvaltion koulutusjärjestelmän yhteydessä, joka on antanut kyseessä olevan asiakirjan. Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi jo korostanut sitä, että pätevyyttä osoittava asiakirja helpottaa pääsyä ammattiin tai kyseisen ammatin harjoittamista siltä osin kuin se on osoitus lisäpätevyydestä (ks. vastaavasti asia C-19/92, Kraus, tuomio 31.3.1993, Kok., s. I-1663, Kok. Ep. XIV, s. I-177, 18–23 kohta ja asia C-285/01, Burbaud, tuomio 9.9.2003, Kok., s. I-8291, 47–53 kohta).

56 Espanjalainen vastaavuuden tunnustaminen ei kuitenkaan ole osoitus mistään lisäpätevyydestä. Tältä osin vastaavuuden tunnustaminen ja kirjaaminen yhden Katalonian ”colegio de ingenieros técnicos industrialesin” luetteloon ei ole perustunut Cavalleran hankkiman pätevyyden tai ammattikokemuksen tarkistamiseen.

57 Jos tässä tilanteessa hyväksytään se, että direktiiviin 89/48 on mahdollista vedota pääasiassa kyseessä olevaan säänneltyyn ammattiin pääsemiseksi Italiassa, se johtaisi siihen, että henkilö, joka on saanut ainoastaan sellaisen kyseisen jäsenvaltion antaman asiakirjan, joka ei sellaisenaan mahdollista pääsyä mainittuun säänneltyyn ammattiin, voisi kuitenkin päästä kyseiseen säänneltyyn ammattiin, vaikkei Espanjassa saadulla vastaavuuden tunnustamista koskevalla asiakirjalla todisteta lisäpätevyyden tai

ammattikokemuksen hankkimista. Tällainen tulos olisi ristiriidassa sen direktiivissä 89/48 vahvistetun periaatteen kanssa, joka on esitetty kyseisen direktiivin viidennessä perustelukappaleessa ja jonka mukaan jäsenvaltioilla on edelleen mahdollisuus vahvistaa tarvittava kelpoisuuden vähimmäistaso varmistaakseen alueellaan tarjottavien palvelujen laadun.

58 Kaikista edellä esitetyistä seikoista seuraa, että direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä vahvistetun ”tutkintotodistuksen” käsitteen määritelmän piiriin ei kuulu sellainen jäsenvaltion myöntämä asiakirja, jota ei ole annettu mistään kyseisen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään kuuluvasta koulutuksesta ja joka ei perustu kokeeseen eikä mainitussa jäsenvaltiossa hankittuun ammattikokemukseen.

59 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava siten, että toisen jäsenvaltion viranomaisen myöntämän sellaisen asiakirjan haltija, jota ei ole annettu mistään kyseisen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään kuuluvasta koulutuksesta ja joka ei perustu kokeeseen eikä mainitussa jäsenvaltiossa hankittuun ammattikokemukseen, ei voi vedota direktiivin 89/48 säännöksiin ryhtyäkseen harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia.

60 Ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen perusteella toiseen kysymykseen ei ole tarvetta vastata.

## Oikeudenkäyntikulut

61 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**Toisen jäsenvaltion viranomaisen myöntämän sellaisen asiakirjan haltija, jota ei ole annettu mistään kyseisen jäsenvaltion koulutusjärjestelmään kuuluvasta koulutuksesta ja joka ei perustu kokeeseen eikä mainitussa jäsenvaltiossa hankittuun ammattikokemukseen, ei voi vedota vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY säännöksiin ryhtyäkseen harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia.**

Allekirjoitukset